

Philos. 25

THEOREMATA SELECTA,

AD LIBROS ARISTOTELIS

DE ORTU ET IN-
TERITU,

IN ALMA UNIVERSITA-
TE SALISBURGENSI,

SUB PRÆSIDIO

P. F. SEBASTIANI RHOER
ORD. S. BENEDICTI, MONACHI
OTTO PURANI, S. T. D. ET

Philosophiæ Professoris,

PROPVGNATA

A RELIGIOSO ET PER-
ERUDITO F. PLACIDO BUECH-

auer, eundem ordinem in Illustri Cremi-

phanensi Monasterio Professo,

Philosophiæ Candidato.

Mensis Septembris die 26. Anno 1635.

SALISBURGI,

Typis Christophori Katzenbergeri, Typographi Aulici
& Academici.

REVER.^{MO} ET ILLUSTR.^{MO}
PRINCIPI AC D^{NO}, DOMINO

ANTONIO
EPISCOPO VIENNENSI
S.R.I. PRINCIPI

CHREMIPHAN. MONASTERII ABBATI,
S.CÆSAREÆ MAJEST. CONSILIARIO
intimo, &c.

PRINCIPI CLEMENTISSIMO,
PATRI OBSERVANDISSIMO,

Pulchrum Religioso Phi-
losopho Thema est, Ill.^{me}
& Reverendissime Princeps,

A 2 OR-

ORTUM mundi labentis & INTERITUM publicâ, Mappe an Chartæ? missione in concertationē producere, & cōsiderationem. Ut stabile nihil: in orbe scilicet, ubi volumen continuum, & lapsus. Ut ñ unius litterę ORIENS & MORIENTIS distantia, sed Pūcti. Ut à rudibus elemētis primisq; principiis, in suam mortē vivētibus, perituris nisi perpetuâ corruptione quotidie perirent, nostri evi corruptissima schola didicerit, malè ingenua, successu continuo ORIRI, verius INTERIRE: Non inter sola ætatum

tātū discrimina, & añorum vo-
lumina, sed ipsa orbis imperia &
dignitates, neminē vel etati, vel
æstati succedere, nec etiam re-
gno, nisi cefsisset antea, quia-
tecefsit. Heu deploranda, & fui
interitūs pręfaga initia, nunquā
nō exclusionē alterius funesta-
ta ! Hem ut sola jam INSOLE-
SCENTIS HUMANI GENERIS TŌ-
SURA, BELLUM, LUES, VORAGO
primam sedem occupat ! Ho-
mo in hominis necem magno
stipendio incitatur, & majore
stat præmio, major sanguinis
cadus ! Ille ORDITUR altissi-
A 3 mē

Tertull. lib.
de pall. cap.
30

simè, cujus manu & cōsilio quā-
plurimi INTERIERUNT. Has
Jll.^{me} Princeps, Tragoedias nō in
scena agere, sed è proscenio spe-
ctare, iniqui æquoris procello-
sos turbines secura statione, ab
fido littore speculari, pulchrum
Religioso Philosopho THEORE-
MA est: è Cœlo, cella aio, sine
tumultu, supra nimbū & nubem
ORITURA & INTERITURA omnia
meditari, Tuâ optime Pater.
gratiâ & voluntate. Hęc in illa
me tranquillitatis æquora edu-
xit, dum IMPERII voluntas &
magnum bonum TE ad hęc ma-
jora fastigia, veriora fastidia, ne

afflicta

afflicta omninò esset Germania,
affixit: sed qualem geminā Ar-
ctum Polo, quo omnis Coeli
moles volvitur, & ī suas revol-
vitur, ORITURq; & OCCIDIT vi-
ces, inocciduā tamē, pereñi lu-
ce, vigili & nunquā aliā statione.
Ne tu Princeps Clementissime
illud Polare fidus es; nam inter
tam varios ñ unius lustrī, & mi-
serabiles tumultus: coeli rariùs
quàm mutatas imperiī vices, A-
xis IN OCCIDUUS cū Pila Imperiī
& POLO, TUO CÆSARE, stetisti
tamen. Ceterū ad me, Mona-
sterium tuum, cellam meā re-
deo, medullā tuā; cuius florētif-

suma hæc origo, Tua est, atque
(ut magno compendio absol-
vam) per Te est, ut INTERITUM
non nisi à magnitudine vereaa-
tur. Ego hanc Theſin aliis ſu-
peraddo; ſanctiſſimis votis, vi-
gili labore, devotiſſimâ cliētēlâ
ſalutis Tuę feliciffimum ORTUM
ab omni INTERITU vindicabo.
Salisburgi, Die 24. Septembris
Anno 1635.

Rever.^{mx} & Illuſt.^{mx}

Ceſtitudinis Tuę

Subjectiſſimus Cliēſ
Obedientiſſimus filiſ

Frater Placidus Buechauer,
Monach. Cremphanenſis

THEOREMATA SELECTA

Ad libros Aristotelis,

DE ORTU ET INTE- RITU CORPORVM NATURALIUM.

LECTORI.

DUm Interitus non unam magni hujus Theatri
scenā occupat, & in misero mortaliū sanguine
nimis quā serio ludit, jamq̃ vel ipsi spectan-
tibus exitum intentat, Interitum, unaq̃ principium ejus,
Ortum, in hanc tabulam conjicere placuit, & ē propin-
quo securius spectandum exhibere. Te quoq̃ Lector spe-
ctatum admittimus, quin & invitamus. Ne molestā sit
mora, Selecta damus, quibus vel erudiaris, vel exerce-
aris. Sua enim, nec exigua, quibusdam eorum difficultas
inest, quorum intricata extricasse, aut certē penetrasse,
justum sit longioris morae pretium. Sententiam nostram
qualibet Theoremate aperim⁹, difficultatem ejus longiore
vel explanatione vel probatione exhaustire nixi sumus:
si non exhaustimus, at tibi certē fideliter propina vimus.

B. THEO-

THEOREMA I.

Materia ex generatione, & rursus ex materia generatio demonstrari potest.

SI est mutatio ex aliquo secundum substantiam, necesse est esse subiectum primum in genere substantię, est mutatio secundum substantiam, ergo & subiectum primum in genere substantię; hoc autem est quod materiam dicimus. Iterum: si materia est in potentia ad varias formas, est certe mutabilis secundum generationem, materia subcœlestium est in potentia ad varias formas, est igitur mutabilis secundum generationem. Aliquando igitur sic mutatur, datur igitur generatio. Prima demonstratio ex effectu est ad causam, secunda ex causa ad effectum, qui regressus potius quàm circulus vitio caret, quando idem simul diversis modis sciri potest. *Quod sit*, ut esse generationem, experimento & inductione notum est, atque ut sic nota medium aptum est ad demonstrandam materiam eo notitię genere non æquè notam, licet notio rem in genere causę.

II.

Generatio est Mutatio è non substantia in substantiam.

EXacta definitio! quę genus, subiectum & utrumq; terminum exprimit. Per Non, privationem intellige, non puram negationem. Privationem inquam in subiecto, in materia scilicet. Per SUBSTANTIAM actu, intellige

tellige, quæ formam habet privationi illi oppositam. Genus igitur generationis mutatio est: terminus à Quo privatio, subiectum materia, terminus ad Quem substantia, scilicet actu.

Sed verène essentialiter quid generationi est mutatio? nam sunt qui negent, quibus pondus addunt Doctores Complutenses de Generat. disput. 2. quæst. 2. § 4. à numero 19. nixi maximè argumento Theologico, quod Aristoteli tamen & S. Thomæ, ideoque & nobis nihil officiat. Aristoteles sanè cùm generationis essentialiter definitionem explicare voluit, mutatione ut genere, nec alio, usus est, hîc textu 24. & 25. 3. phys. textu 7. & verò quod aliud genus est, sub quo essentialiter differant Generatio, Motus & Corruptio: differre autem sub aliquo necesse est; si iusta in illas species est divisio. S. Thomas d. text. 7. exponens, motum definitum in 3. physicorum, inquit, esse quid cõmune mutationum speciebus, & sic idem quod hoc loco mutatio; & postea sæpe repetit, tres species esse mutationis, & primam inter has generationem, nec ullibi contrarium insinuat. Merito profectò; generatio enim secundum formalem rationem, ideoque essentialiter non potest cõsistere in quiete materiæ sub alterutro termino, consistat igitur opus est in ipso transitu: quid verò mutatio si non subiecti transitus ab uno termino ad alterum?

III.

*Subiectum generationis non compositum,
sed materia est.*

TRitum jam in his scholis hoc est, nec trita omnia nobis iterum terenda sunt. Breviter: mutatio inest ei,

quod per illam mutatur, materia sola per generationem, mutatur, quippè quæ sola prius est sub privatione, postea sub termino. Obstacles solum duo nobis removenda sunt. *Primum.* Nullum accidens physicum est in materia ut in subiecto, generatio est accidens, & quidem physicum, non est igitur in materia. Responderit fortè aliquis, generationem accidens esse, at non physicum sed metaphysicum, ideoque esse posse in materia, ut alia prædicata metaphysica. At digna explosione responsio est. Generatio physica mutatio est, & species mutationis physicæ, & inter physici seu corruptibilis corporis affectiones præcipua, quæ de physico corpore ab ipsa physica demonstratur, & accidens physicum non sit? dicere accidens metaphysicum primò de subiecto physico ab ipsa physica demonstrari, est impingere in Analyticam, ex cuius præscripto passio cum subiecto & medio in eodem genere contineri debet. Nec statim physicum non est, quod re non distinguitur ab altero. Distinctio inter duo physica prædicata potest esse non physica, id est, realis, sed metaphysica seu rationis. Nam quid frequentius de reb^{us} physicis in ipsa physica inquiritur, quàm re an ratione distinguantur, de Unione, de Causalitate, de Motu & termino, de infinitis alijs? Physicum igitur accidens est generatio, & in materia ut subiecto. Accidens ipsius materiæ constitutivum in actu, in materia esse potest, quippè quod ipsum secum fert actum in materiam, generatio est accidens effectivè constitutivum materiæ in actu, cum sit ipsa ratio per quâ materia formam recipit: hoc autem non habent cætera accidentia, quæ subiecto suo formam seu actum non adferunt, quo illud existat, ideoque cætera in materia esse non possunt, potest generatio.

Obsta-

Obstaculum alterum. Mutatio inest ei quod mutatur, motus ei quod movetur, ergo generatio ei quod generatur, hoc verò est compositum non materia. Retorqueo; omnis mutatio inest ei quod mutatur, generatio est mutatio, ergo inest ei quod mutatur, mutatur autem non compositum sed materia, quippè quæ sola prius est sub privatione, postea sub forma, ad quam transit per generationem. Qui Syllogismus cum sit formalis verum ex veris concludit. Generatio igitur non inest ei quod generatur, sed ei quod per illam mutatur; non est autem idem quod mutatur & quod generatur, quia mutari subiectum denominat, generari terminum productum. Nomine autem quo materiam à generatione denominemus, eo inquam, carent hactenus Philosophi. Non prorsus ab simili modo ædificatio nō inest ei quod ædificatur, id enim domus est, quā perfectā jam non est ædificatio, & dum durat ædificatio, domus adhuc futura est, nondum est.

IV.

*Forma Corporeitatis, ut appellant, fictione tantum
alicubi est, re nullibi.*

A Multis exagitatam satis hanc formam non libet pluribus agitare. Satis habemus illam tanquam veræ Philosophiæ principiis inimicam proscriptissæ. Nihil ex non ente, nihil ex non substantia, nihil ex non corpore fieret, si ex materia tanto tempore per formam istam inhabitatā fieret. Corruptio substantiæ nulla, nulla corporis esset, servaret enim quod corrumpitur, substantiæ corporisquæ gradum, quem non alia quàm corporeitatis semper permanens forma dedisset. Neque ulla hîc sive Avicē-

nam siue Scotum subtilis distinctio iuvat, non illa certè completi incompletiq̃ue entis, substantiæ, corporis. Materia non aliter complebilis est, quàm per actum substantialem, qualis esset & hæc tua forma, si esset. Incompleta substantia ipsa materia, ipsa etiam, omnisque forma est, utramque si conjungas, ut ex duabus una, sic ex duabus incompletis una completa necessariò confurgit. Et non forma, quam vocas corporeitatis, cum sit singularis, individuum quandam substantiam, corpus individuum constituit? sic corpus individuum, certè sub genere, sub aliqua specie corporis individuum; quomodo igitur non completum, maximè si cum ea sola forma in rerum natura esse possit, ut quidam ajunt de cadavere? Unum adhuc arietè admovere liceat. Materia secundùm se si non ad ipsum, substantiæ gradum, ad gradum tamen corporis est indifferens, tollit hanc indifferentiam tua corporeitatis forma, redditq̃ue materiam non indifferentem, si ad illum gradum referas. Superveniens igitur completi forma, Anima V. C. gradum illum corporis materiæ conferre non potest, quippè ad illum jam non indifferenti, ideoq; non capaci, eum gradum si dare non potest, recipi non potest. Non enim in subiecto recipi forma potest, cui effectum formalem communicare non potest, ut tam inductione quàm ratione facillè constare potest; at gradum corporis conferre non minùs est effectus formalis cujuslibet formæ substantialis, quàm conferre quemcunq̃ue alium superiorem gradum viventis, animalis Hominis, &c. ergo cum recipitur, conferre eum cogitur; cum conferre non potest jam incapaci, recipi non potest; ut color esse non potest in corpore non apto ut sit coloratum. Nullus igitur in

tur in corporibus aliâ formâ præditis tuæ formæ locus est. Proscribere si licet quæ exesse debent, ad imaginaria spacia hanc formam relegamus, in quibus ab imaginatione, sensuque decepto tantillum opis illi erit.

V.

*Per se terminus à Quo Generationis Privatio
est, nec aliud.*

HAnc aut illam formam, hoc aut illud compositum præcessisse, futuræ generationi non est necessarium. Ex eadem materiâ formam aliam habente generatio, cæteris paribus, æquè fieri potuisset. Per accidens igitur generationi prior forma est. Per se est, ut præcedat privatio; nam ex ipso conceptu suo generatio est mutatio à præcedente privatione. Qui negant generationem essentialiter esse mutationem, negant privationem, generationi necessario præire, ut dicti Complutenses l. c. sed generationis definitio & nos apertè tueretur, & illos confutat.

VI.

Qui Unionem Modalem Generationis Terminum dicunt, Philosophiæ terminis abutuntur.

SI primis Philosophiæ Magistris atque Doctoribus usitata vocabula alio quàm illorum sensu accipias, fieri tandem necesse est, ut iisdem verbis tu neges, quod illi affirmant; quâ ratione primorum Authorum Philosophiam perverti, & vocabulorum ignorantiam falsam videri necesse

necesse est, cūm est verissima. Ut commercia sine fraudibus ac deceptionibus esse non possunt, si non suus cuique monetæ valor auctoritate publicâ constet, ita nec disputationibus, quæ philosophorum quædam commercia sunt, veritas tradi, & in alios transferri potest, si non verbis, quæ rerum loco ponimus, certa sua, constansq; vis est. Primis Authoribus ac Inventoribus instituendi fuit, nobis usurpandi tantum vocabula jus est. Qui plus audent, merito audient, quod in simili scribit vir doctissimus Xantes Mariales tomo primo, Controversiâ 40. c. 2. Ratione 5. § dico primo. *Meminisse oportebat commune adagium, (loquendum cum pluribus) quia quolibet utente terminus ad libitum, perit omnis scientiarum certitudo, intercluditur via convincendi aliquem de suo errore, & reseratur aditus unicuique ad sustinendam quamcumque insaniam.* Sic ille. Aristoteli, ejusque genuinis interpretibus, ac inter hos commentatori, ac ei, quem Aristotelis linguam rectè dicunt, Angelico Doctori, FIERI ex aliquo sui, seu parte produci fuit. Exscribere verba superfluum fuerit, lege si placet zimaram Theoremate 112. & Cajetanum 1. p. q. 90. a. 2. *Ex hoc aliquid fit per se, quod inest rei postquam jam facta est,* inquit Angelicus Doctor 1. Physicorum, l. 14. *Et ex hoc quod forma non habet materiam partem sui, sequeretur quod ei creari competeret, si propriè fieri posset.* De pot. q. 3. a. 8. ad 6. Quod igitur non habet materiam partem sui, id generari loquendi peritus Philosophus dicere non debet, nec verè potest, nisi novum vocabulorum sensum fingat. Nec forma igitur aut substantialis aut accidentalis, nec unio generatur Philosophiæ Magistris, quos etiam ratio tuetur. Nam quæ finem habent, à fine mensuram modumq; accipiunt. Formæ E. C.

finem

finem specta : is est, non ut forma sit, sed ut eâ aliud sit: quorsum enim forma ligni, nisi ut per eam lignum sit? nec accidentia natura in rerum numerum introduxit, ut ipsa essent, sed ut ipsis alia vel ornata, vel ad usum idonea essent. De unione (si modus esse etiam ponatur) res multo clarior est. Dicere igitur formam, aut accidens, aut unionem esse, est naturæ fini adversari, & attribuere medio, quod est fini proprium. Ergo nec dici potest, ista generari. Quid verò terminus generationis, ut generatio est, nisi quod generatur? terminis igitur abutitur quisquis unionem generationis terminum esse dicit, licet, quæ ex alibi traditis non est, ponatur esse Modalis unio.

VII.

*Humana Generationis terminus non est
Modalis unio.*

NEque aliud hominis generatio extorquet. Extorquet, inquis. Nam cum anima creetur, materia præsit, quid eâ nisi unio efficitur, si non nihil efficitur? Respondeo, quid eâ nisi homo generatur? nisi modalem tuam unionem ut legitimam prolem, seu filium seu filiam agnosci vis à parentibus. Non ergo nihil efficitur, si modalis unio non efficitur. Id efficitur, quod generatur, quod generantis scopus ac finis, quod illi naturæ & specie simile est, in Univocis.

At Ur ges, Nec Homo generatur, si nihil Hominis, nec materia, nec forma, nec unio generatur. Respondeo, si gaudes affirmare, aut materiam, aut animam, aut unionem generari. Suppositum tantum generatur, non partes. Neque verò ego hinc unionem nego, cujus causa sit generans; Modum

tuum nego. Ultrò aio cum S. Thomâ de pot. q. 3. a. 9. ad 2. *Virtus seminis operatur ad unionem corporis & anima disponendo materiam ultimâ dispositione, quæ est necessitans ad formâ, ex quâ unio habet Homo, quod sit homo.* Ab unionem scilicet, ad quam generans operatur disponendo materiam, ut S. Thomas asserit, non producendo modalem tuam unionem, quæ si etiam sit, intricat, non explicat humanam generationem. Enimverò materialis est an spiritualis tua inter corpus animamque hominis unio? Si materialis, in corpore ut subiecto est; quomodo igitur, quibus brachiis aut nexibus corpori spiritum alligat? & non ipsa quoque anima non minùs est in potentia ad unionem cum materia, quàm materia ad unionem cum anima? per illam verò materiale & materiæ inherenter unionem hæc animæ ad unionem potentia impleri non potest. *Est, inquis, duplex unio. Materialis una in materia, spiritualis altera in anima.* Accipio; duplex igitur quoque est generatio, una unionis in materia, altera unionis in forma; hanc accipio. Spiritualis est hæc generatio, an materialis? si spiritualis, quomodo à generante per instrumentum ejus materiale? & sit à generante, in anima tamen, ut in subiecto inerit ea generatio, quâ maximè homo efficitur homo, quod novum nuntium si quis Aristoteli vel hodie ferat, nolim mecum Evangelium dividat. Si materialis est hæc formalis unionis generatio, quomodo spiritualis termini productiva, quomodo materiale accidens, materialis modus, (nam generatio tibi quoque modus est) in anima spirituali? est autē in anima, si unio est in anima, cum actio sit in eodem subiecto cum formali termino. Quod si quid horum tibi absurdum non est, mihi certè monstrum est.

Instas

Inſtas denique: ſic non eſt veri nominis, & ejusdem rationis cum cæteris humana generatio. Nam cæteris præter compositum aliud producitur, forma ſaltem, ſi non unio, in qua productione generationis ratio conſiſtit; at humanâ præter compositum nihil è ſua ſententiâ producitur. Reſpondeo, altiùs hîc nobis fodiendum eſt, & communis ratio generationis priùs eruenda. In qualibet generatione actionem & mutationem diſtingue. Generatio ut ſic, ſeu ut immediatè terminata ad ſubſtantiam non actio eſt ſed mutatio, ac ſinis & terminus per ſe mediatus actionis immediatè & per ſe primò ad qualitates ſeu diſpoſitiones terminatæ, præter quam actionem non impetrabis à nobis aliam immediatè terminatam ad ſubſtantiam. Si ergo generationem pro actione ſumis, humana generatio veri nominis & ejusdem cum cæteris rationis eſt, quippe cùm & cæterę conſiſtant in ſolâ actione per ſe primò terminatâ ad diſpoſitiones neceſſitantes ad formam; ſi generationem pro mutatione ſumis, univocam cum cæteris humana generatio rationem habet, ſcilicet tranſitûs à non ſubſtantia ad ſubſtantiam.

VIII.

*Generationum Naturalium efficiens cauſſa univverſalis
primâ Deus, ſecunda Cælum, ſol præſertim,
Particularis eſt generans.*

IX.

*Generationum naturalium ſinis eſt
Conſervatio ſpeciei.*

X.

Generatio ut sic, est Momentanea.

Actionem & mutationem in generatione jam supra distinxī. Actio in tempore fit, mutatio tamen in instante est, Averroem Sanctumque Thomam testor, & ejusmodi alios, quibus nisi cogente veritate ab Aristotele discedere religio fuit. Ac ut reliqua taceam non ignota, vel humana generatio id convincit. Si in tempore est hominis generatio, quid hominis generatur eo tempore quo nihil animæ à Deo creatur? In instante si anima creatur nec extra corp⁹ sed ī corpore creatur, (quod quis Theologus negat?) in instante ex non homine homo fit, homo igitur in instante generatur, instantaneā igitur generatione generatur. Aristotelem in hac re Interpretibus relinquimus, ita tamen ut in sententia etiam invito Aristotele persistamus, si ei cum Interpretibus benigniorib⁹ non conveniat. Quod si Aristoteles animā creati & momento creati à Deo in ipso corpore concederet, non dubitamus quin momentaneam hominis generationem, (mutationem intellige) totis viribus defenderet. Tametsi non à sola anima rationali Theorema nostrum pendet, sed nimirum idcirco reliqua non ignota tacuimus.

XI.

*Corruptio est mutatio ē substantia in non substantiam,
subjectum ejus est materia, termini substantia &
non substantia actu.*

XII.

Corruptionis efficiens causa per se est nulla, per accidens est generans, finalis est generatio

DE causa particulari intellige, quæ nulla per se corruptionem actioni suæ proponit. Medium quidem necessarium ad generationem est corruptio, neque tamen per se cadit sub intentione generantis. Causa tamen universalis intendens omnia, quæ pertinent ad ordinem & ad bonum universi, corruptionem quoque per se respicit, unde frequenter Sancto Thomæ Mors, & ejusmodi naturæ mala sunt quidem contra naturam particularem, non tamen contra universalem. Porro si spectes id, quod corrumpitur, corruptio simpliciter contra naturam est, quippe contra Formæ inclinationem, quæ magis est natura quàm materia, novorum semper foetum, cū interitu præsentium, mediatrix.

XIII.

Corruptio prior est in genere causæ materialis, generatio in genere causæ efficientis.

REmotio impedimentorum in materia prior est introductione formæ, adeoque & generatione. Corruptio est remotio impedimentorum obstaculum in materia formæ novæ introductioni, prioris scilicet formæ substantialis, ejusque accidentiū. Corruptio ergo prior est generatione, prior utique in genere causæ materialis, cū afficiat materiam generationi, novæque formæ præsuppositam. Rursus: Illud quo tanquam medio efficiens agit, est in genere causæ efficientis prius eo, quod illo medio efficitur: Generatio est medium quo ge-

nerans corruptionem efficit: Nam ut forma nova in genere causæ formalis, ita generans ipsâ novæ formæ inductione, adeoq; ipsâ generatione efficiēter priorē expellit, generatio igitur in genere causæ efficiētis prior est. Non eadē igitur series est, si idem ordo pertinentiū ad causam materiale & efficientem, & quod in ordine pertinentiū ad materiam prius est, evadit posterius, si ordine ponas, quæ pertinet ad causam efficientem. Quæ tamen prioritas mutua causarum istarum non est intelligenda, cum negatione, tanquam sit Prioritas IN QUO. sed cum præcisione tanquam prioritas A QUO. Hanc mutuam, causarum realium prioritatem qui negant, aut non advertunt, in gravissimis aliis quæstionibus impingant, & inexplicabili difficultate laborent necesse est. *At Impossibilis est*, inquis; *Non enim effectus efficientis causa potest esse aut intelligi prior causâ efficiente.* Respondeo. Effectus efficientis est & intelligitur prior efficiente non in eodem genere in quo est effectus, sed in alio, nec prioritate IN QUO, sed A QUO. In genere causæ materialis Corruptio prior est solum prioritate A QUO, nec simpliciter est prior efficiente, sed solum in ordine eorum, quæ ad generationem, requiruntur ex parte materiæ, quæ prioritas in multis etiam familiaribus intervenit. Ita, quod exemplum est S. Thomæ, cum aër ingressu suo fenestram aperit, apertio fenestræ in genere causæ materialis prior est aëris ingressu, (quomodo enim aër ingrederetur, nisi per fenestram jam apertam?) ingressus tamen est prior in genere causæ efficientis.

XIV.

*Corruptio est denudatio materiae ab omni
forma substantiali.*

Mutatio in non substantiam actu est denudatio materiae ab omni forma substantiali, manente enim, quacunque formâ substantiali maneret substantia actu : Corruptio est mutatio in non substantiam actu, (quæ ipsa Corruptionis est definitio) Corruptio igitur est denudatio materiae ab omni formâ substantiali. Qui formam corporeitatis ponunt, defendere non possunt ullâ corruptionem substantiæ, aut corporis, sed solum corruptionem huius, ut lapidis, ligni, animalis. Nam substantiæ corporisque gradum ab eadem formâ corporeitatis eundem materia retinet, solumque per corruptionem inferiores perdit gradus, quos solos addere forma potuit, quæ per corruptionem interit ; Idem dic de iis, qui adstruunt formas parciales.

Tritum illud de FORMA CADAVERIS nihil obstat. Viventis corruptio est generans cadaveris, si non virtute sua particulari, virtute certè quâ præditum est ut pars universi, ad impediendum hoc in materia vacuum, quæve quælibet universi pars potest, quod nisi ipsa faceret, universi bonum interiret aut in periculo esset. Neque majori, aut longioris temporis alteratione opus est ad cadaveris imperfectissimi corporis ortum, quàm ad viventis interitum. Non igitur ille potiùs admirationi sit quàm iste, cum subitaneo casu animal exanimatur.

At per omnem generationem forma per se intenditur à generante, Cadaveris autem forma à quo intenditur ? Respondeo. Per omnem generationem perfecti forma per se intenditur, cada-

cadaver est quid imperfectissimum ordinatum tanquam medium ad perfectam corruptionem. Pars igitur perfectæ corruptionis est cadaveris generatio, ideoque non mirum, si non per se intendatur ab agente particulari. Nam agens quod interimit, statim assimilaret sibi corpus viventis, si posset, sed quia plus requiritur ad hanc assimilationem quàm ad animam expellendam, idcirco pulsâ animâ cogitur agens præter intentionem suam, solum ob necessitatem materiæ, aliam, & hanc formam educere. *NON HANC, ais, potius quàm aliam; quid enim cogit in materiâ aquè omnium capacem, & nullis accidentibus determinatam hanc potius inducere quàm aliam?* Respondeo, Imò hanc inquam. Quam enim aliam, si non nullam? Perfectioris alicujus, & quæ perfectam speciem constitueret, nulla præparatio in materia præcessit. Præcessit hujus quæ cadaver constituit. Quæ animati, non quæ animati, sed quæ mixti, accidentia præcesserunt, conjuncta cum viventis corruptentibus, ad cadaveris formam idonea præparatio sunt. Dispositio ad viventis corruptionem est quoque dispositio ad cadaveris generationem. Cum momento propè flammam suffocas aut extinguis, in aërem ea abit, substantiali formâ diversum; quo in casu non facilius tu mihi dispositiones determinantes, quàm ego tibi in meo, ostendes; & tamen quin ita sit, nemo dubitat.

XV.

Corruptio est denudatio materiæ ab omni forma accidentali.

Multa hic aliquos terrent & à Peripateticâ hac verâque sententia deducunt. Hoc maxime: *Nem.*
si ad-

si adveniens forma destitutam omnibus dispositionibus invenit materiam, ergo primò falsum est commune axioma, formam non recipi nisi in materia disposita. Secundò. Cur hac potius quàm alia sequatur forma, ratio nulla est, cum materia nuda sit aequè indifferens ad omnem. Tertiò. Dispositiones non erunt per se necessariae ad novæ formæ inductionem, sed solùm ad prioris expulsionem. Hoc argumento quidam recentiores debellatum putant, non item S. Thomas, qui Q. de spirit. Creat. a. 3. id ipsum sibi opponit his verbis: *Materia prima, quantum est de se, indifferenter se habet ad omnes formas: si igitur nō præexistat quædā forma & dispositiones ante alias, per quas materia approprietur ad hanc formam vel ad illam, non magis recipietur in ea hac forma, quàm illa. En telum sed irritum.* Respondeo, ait S. Thomas, quòd materia prout nuda consideratur se habet indifferenter ad omnes formas, sed determinatur ad speciales formas per virtutem moventis, ut traditur in 2. de Generat. Ita sanè, sive hanc virtutem in efficiente consideres, sive in materia. Quod sic patefacio. Generatio simpliciter prior est corruptione, quippe quæ hujus causa est efficiens. Prius igitur generans est in actu generationis quàm sit corruptio. Prius ergo generans quoque determinatum est ad certam formam, eà generatione introducendam. Cum igitur generatio sit à virtute generantis, prius quoque determinata est virtus generantis ad certam generationem, certamque formam generanti propositam, quare materia ex se indifferens efficienter determinatur ad certam formam per hanc virtutem generantis. Nam generans non nisi motum certo fine agit, ideoque virtutem externam determinatam ad ejus finis productionem.

Quin ex parte materiæ quoque moventis virtus deter-

D minat

minat. Nam ut fine certo, sic certo quoque ordine generans agit. Non enim subito formam pellit, & oppositam inducit, sed eadem virtute, quâ generaturum est, destruendum compositum paulatim alterat, & materiam à præfenti formâ alieniorem, propositâ propinquiorem efficit. Hæc alteratio cum dictæ virtutis ad generandi formam, determinatæ sit, & ad similem illi in subjecto terminetur, non potest materiam non determinare ad eâ formâ potius, quàm ad aliâ, cui⁹ nihil sive in generatæ, sive in subjecto præcessit. Virt⁹ igitur generantis per alterationē recepta in subjecto materiam quoq; ad formam certâ determinat. Id quod clarius evadit ex supra dictis. Nam si nulla est in generatione actio, nisi quæ proximè terminatur ad qualitatem, & hac mediante (absque nova actione) ad substantiam, certè ut vi alterationis sequitur per se primò qualitas, ita vi ejusdem per se secundò nova substantia. Alterationis igitur, & introductæ per eam qualitatis vi materia ad formam certam determinata est. Ex his ad ea tria Respondeo, quæ initio inferebantur. *Ad primum.* Verum adhuc est axioma. recipitur enim forma in materia disposita per præcedentem alterationem & inductam eâ virtutem. At formam non recipi in materia nisi retinente, quas habuerat sub priori forma, dispositiones, ut adversarius urgere videtur, nō verum axioma est, sed veri axiomatis falsa interpretatio. *Ad secundum.* Ea ratio est virtus generantis, quæ tam efficienter, quàm materialiter determinat, ut explicatum est. *Ad Tertium.* Virtus moventis per se ultimò est propter generationem, esto sit etiam propter corruptionem, ut propter medium ad generationem necessarium. Porro corrigenda est imaginatio

tio cogitantis intervallum aliquod inter finem alterationis & generationem, & in eo, corruptis jam omnibus dispositionibus, materiam sub omnis formæ privatione constitutam concipientis. Non est sub privatione materia, quo primo momento jam non sunt dispositiones, jam tunc sub forma est. Generatio terminus est & ultimum alterationis, ut instans temporis. Quàm immediatum est instans temporis, tam generatio alterationi. Alteratio toto tempore durat, generatio in ultimo temporis instante est. Ex hoc etiam vel satisfacias vel resistas querentibus, quomodo vi alterationis sequatur generatio, & per hanc nova forma, cùm, ut nos fatemur, quo momento est generatio, jam non sit alteratio, quippe corruptis omnibus accidentibus? Nimirum generatio terminus est, ultimum est alterationis, & effectus actionis alterativæ. Cur autem post hanc rem sequatur hoc ejus ultimum, post hoc tempus hoc instans, post hanc actionem hic effectus, post hunc motum hic terminus, iste locus v. g. quis nisi imperitè querat? Ita hanc alterationem aliud sequi non potest, quàm quod est ejus scopus, finis, ultimum, quodq; solum generantis virtus efficere potest, id est, generatio. Successivorum ea ratio est, ut pars cum termino non sit, sed fuerit; alteratio successiva est, generatio terminus. Alterationis ac dispositionum est, non esse cum forma, sed præcessisse.

XVI.

Alteratio physica est mutatio ad qualitates sensibiles contrarias, easq; vel medias vel extremas, eodem remanente subiecto. Ex textu 23.

*Subiectum alterationis & accidentium Corporeorum
non est materia, sed compositum*

Quod non est actu in genere substantiæ, non potest accidentia sustentare, materia n̄ est actu in genere substantiæ, ut nunc ex 1. Phys. pono, n̄ igitur sustentare potest accidentia. A priori hæc est ratio, & positâ minore non dubitabilis. Major enim aperta est. Esse actus primus est, subesse secundus. Prius igitur quoque est actu esse, posterius actu subesse, quod igitur actu non est, subesse actu non potest accidentibus. De activis qualitatibus præterea singularis ratio est. Hæ enim subiectum suum reddunt & denominât activum, ut inductione facillè constat. quidquid enim calidum est, id etiam calefactivum est, & sic de reliquis. At materia non est activa; quis enim dicat materiam primam calefacere? sua quoque peculiaris est ratio de vitalibus actionibus, quas elicitive suo principio, sensui scilicet, & animato organo inesse necesse est, cum sint actiones immanentes, nisi tibi materia prima quoque colores videt, aut sonos percipit. Quin ipsa etiâ quantitas quâ in subiecto cætera præsupponunt, aliquam formam substantialem consequatur opus est, ex generali ratione accidentis, eam scilicet, quæ dat esse Corporis. Neque enim lignum E. C. ideo corpus est, quia quantum est, sed ideo quantum est quia corpus est. Nam quantitas proprietas est corporis, ex eoque consequitur non minus quàm ex homine risibilitas. Quantitas ergo subiecto informato inest, quantò magis cætera, quæ nisi per quantitatem non insunt?

Duo tamen impedimenta hîc removenda sunt. I. *Acci-*
identi-

dentia, quæ disponunt ad formam, insunt subjecto susceptura formam, quomodo enim disponderent id, & determinarent, cui non insunt? formam autem susceptura est materia. Respondeo, satis est quod insint mediata, mediante scilicet composito; nō enim aliā dispositione indiget materia, quā expellente priorem formam, & determināte ad novam, quod præstant quæ immediate inhaerent composito, & per hoc afficiunt materiam. II. *Agens naturale, & ita generans quoque non potest agere nisi in subjecto quanto. agit autem in materiam cum inducit formam in illam, materia igitur est subjectum quantitatis.* Respondeo, ut nullum est instans, quo materia sit sine forma, ita nullum, quo nō sit extensa, sed extēsa per quantitatem nō ipsi, sed cōposito inherēte. In instante, quo forma inducitur, sicut materia est sub forma, ita etiam est extensa. Debere autem materiam in ea prioritate rationis, quā præintelligitur formæ, intelligi extensam propriā quantitate, verum non est, ut rectē Complutenses. Satis est in eo priori intelligi potentiam substantialem cum forma totius essentialis constitutivam. Addo minorem quoque objecti argumenti falsam esse: generans enim, inducendo formam jam nō agit, sed est in termino præteritæ actionis alterativæ, præter quā nulla est generātis actio.

Humanam quantitatem quidam etiam opponunt, tanquam ea necessariō uni tantum hominis parti insit, quippe cum anima tota sit spiritus. Sed prope piget respondere ad argumentum Philosopho non satis dignum. Homo ex anima & corpore constitutus non essentialiter animal est, corp⁹ est, & substantia verē corporea? in hoc verē corporeo vera quantitas inest, nō in materia, nec in anima.

XVIII.

*Alterationis Physicæ terminus Per se & immediatus
est qualitas tertiæ speciei, passio scilicet
vel patibilis qualitas.*

XIX.

*Alterationis Physicæ terminus per se quidem,
sed mediatuſ, ꝛ generatio.*

Hoc aperte docent Thomistarum duo Principes:
Capreolus 2. d. 13. ad 4. Aureoli contra 2. & 3.
conclusionem. Caiet. 1. p. q. 54. a. 3. Expressit S.
Thomas tum locis aliis plurimis, tum opusculo de naturâ
materiæ c. 1. *Quia in termino*, ait, *cujuslibet motus est quies se-*
cundum naturam illius motus, ut in motu locali est quies secundum
locum terminans ipsum motum, in motu autem dealbationis quies
est albedo terminans ipsam dealbationem, ideo in fine alterationis
est inductio forma substantialis. & infra: *Quoniam igitur generati-*
o non est motus, sed mutatio ut dicitur in 5. Phys. cum generatio
sit terminus actionis Physicæ, scilicet alterationis, quæ propter naturâ
motus requirit subiectum semper actu existens, &c. Generatio
igitur, apud S. Thomam est terminus actionis alterativæ
& quies alterantis, adeoque jam non agentis, & conse-
quenter nulla est nova actio, sed terminus secutus vi acti-
onis ad qualitatem terminatæ. Ratio verò est, quia nulla
substantia est immediatè per se ipsam activa, sed solum per
suas potentias & qualitates, quod in doctrina S. Thomæ
certum est, & hîc ex alibi traditis pono: Principium autè
agendi & effectus immediatè productus convenire neces-
sariò debent, non solum in ratione entis, (sic enim effectus
secundum communem rationem entis efficeretur à causâ
particulari, quod est impossibile) sed etiam in ratione

sub-

substantiæ vel accidentis; quare, ut agendi principium, immediatum qualitas est, & in genere accidentis, ita quod huic principio, & actioni, ut effectus & terminus immediatus correspondet, sub accidentis genere censeatur opus est. Actio ergo generativa non immediatè ad substantiam, sed ad qualitates, & per has mediatè ad substantiam terminatur, quod adeo verum credunt Doctores Complutenses, disp. Phys. 10. n. 69. ut contradictio sit, creaturæ actionem immediatè terminari ad substantiam.

Hæc probatio, cum multa involvat longiorem explanationem requirentia, obscura tibi erit: clarius sit altera à posteriore ex humana generatione petita, quæ cum sit univocè generatio, immediatè non ad substantiam terminatur, sed ad dispositiones necessitantes ad formam humanam, ut plurimis locis tradit S. Thomas nominatim, de pot. q. 3. a. 9. ad 2. 5. 6. 21. & 1. p. q. 118. a. 2. ad 4.

XX.

Alteratio Physica non successiva solum, sed & continua est secundum intensionem.

Successio vel discreta est vel continua. Integram aliquam alterationem successivè peragi sensus probat, at quâ successione? discretâ volunt aliqui, quâ quolibet instante temporis unum qualitatis Minimum producat, ex multis vero Minimis tandem intensa qualitas constituitur. Non placet hoc, siue sensum, siue rationem spectes. Sensui quis persuadeat, non continuo manum à vicino igne calefieri? aut candelam non nisi post interjecta otiosa intervalla à flamma depasci? Et, medio inter illa instantia tempore oriatur agens, an operatur? si oriatur, quid cohibet, quo minus in materiam constitutam intra

sphæram mox grassetur? si operatur, quid nisi qualitatem efficit? at ista qualitatis effectio quædam alteratio est. Aliqua igitur alteratio medio inter instantia tempore perficitur. Quin & seipsam jugulat hæc sententia. Nam, si producto Minimo in uno instante alterans sequenti usque ad aliud instans tempore quiescit, definito tempore quiescit, & divisibili: in hujus temporis medio suum quoque instans intercedit, in quo alterans nihil egit si toto hoc tempore quievit. Non igitur quolibet instante alterans unum Minimum producit. Consequens est, ut continua sit quoad intensiorem alteratio. Id quod ex duabus hypothesebus aperte sequitur. I. Contraria qualitas non potest expelli tota uno instante. Expellenda enim necessario resistit, nam si non resisteret, intensa ut octo non minore facilitate expelleretur, quam intensa ut unum, quod nemo dixerit. Quo autem instante qualitas resistit, eo certe adhuc est, non igitur in instante illo expulsa fuit. II. In subjectum idoneum constitutum intra sphæram, necessario naturale agens agit, non enim potest prohiberi cæteris eodem modo se habentibus vim suam in adversum patientem jam immittere, jam cohibere. Ex prima hypothese alteratio est successiva, quippe impediens instantaneam victoriam contrariæ qualitatis resistentiæ. Ex secunda est præterea continua, cum agens non possit inchoatam semel actionem interrompere, si patientis manet intra sphæram activitatis, ut manere ponimus.

XXI.

Secundum extensionem alteratio momentanea est quoad partes patientis intra sphæram activitatis constitutas.

Hujus

HUjus ratio duplex est, à priori una, à posteriori altera. *Prima* Patientis intra sphæram constituti non prius re vel actu pars una patitur quàm altera, ideoque nec prius una alteratur. Si enim una prius patitur, tunc altera, quæ nondum patitur, non est intra sphæram agentis, aliàs ab eo necessàriò pateretur ex hypothèsi secunda Theorematis præcedentis: sed alteratione continua secundùm extēsiōem re, (quippe tempore) prius una pars patientis pateretur quàm altera, ut per se manifestum est; alteratio igitur quoad partes patientis intra sphæram constitutas non est continua secundùm extensionem. *Secunda.* Quod totum simul informatur, totū quoque simul alteratur, aliàs jam vel pars perfectè alterata non informaretur, vel informaretur nondum alterata; sed sæpe totum simul aliquid informatur, Minimum scilicet naturale, quod saltem in viventibus & maximè in homine negari non posse theoremate 30. videbimus, sæpe igitur totum simul alteratur. Id quod ipsum de sensu & sensibili c. 6. clariùs asserit Arist. quàm ut interpretationi cujusvis adversarii sit locus. Quod ibi defendens quoque S. Thomas addit, *mobile quod totum simul attingitur à virtute primi alterantis*, (id verò est quod alteranti totum est intra sphæram constitutum) *habere se sicut quoddam indivisibile quantum ad hoc quod simul alteratur, & consequenter nullam ejus partem ante alteram alterari, perinde ac si partibus careret.*

XXII.

Intensio non est additio gradus ad gradum, id est partis ad partem qualitatis.

E

Partis

PArtis inquam ad partē qualitatis. Hoc enim solum nomine gradus nego, quod Adversarii affirmant, ipsius scilicet qualitatis intensioris in eadem subiecti parte portiunculas multas, quæ conjunctæ unam in eadem partes divisibilem qualitatem componant. Alioquin gradus nomine non abhorremus in hac etiam materia, nec abstinere ab eo sententiæ nostræ patroni, ne ipse quidem S. Thomas. Ulteriorē & ulteriorem subiecti sub eadem qualitate progressum donec ad summum perveniat, in suos fines terminosque distinguere possumus, & apte graduum nomine appellare.

Non est igitur intensio graduum additio, sensu, quo adversarii affirmant. Accipio enim V. G. duos: vel specie differunt vel numero: si specie, additio novi gradus non est præexistentis auctio, sed ad aliam speciem translatio, aut novæ qualitatis gēratio. Si numero solo: vel uterq; est actus, vel uterq; potētia, cum sint ejusdē naturæ specificæ, nō ergo ex illis sit unū aliquod p se. Eset igitur calor ut octo solum quoddā aggregatū per accidens, quod cui unquā in mentem venit affirmare? Omitto quibus intricati sunt hi gradus, nodos inexplicabiles, eosque plurimos. Ut: *Æqualis an inæqualis sint perfectionis singularis, & primus naturā suā sit primus, an esse potuerit secundus aut ultimus. Cur primo iste, cur ultimo loco ille inducatur, primus, ultimus, an medius primò expellatur, & cur iste potius quàm alius, cum quo ex aquo pugnat contraria forma, quo nexu in unam qualitatem solo numero diversi coalescant. Cur calor ut quatuor non possit in eodem subiecto producere gradus octo, & sic generare ignem, cum & subiectum capax sit, & calor ut quatuor octo similium graduum generativus, ut constat, si diversis materiis applicetur. Quod si secundus perfectior est*

or est primo, quid opus primo fuit, cum idipsum quod primus & ultra conferat secundus? & quin adveniente secundo primus aboletur, ut Embryonis anima vegetiva adveniente sensitiva, & hac succedente Rationali? In quibus & similibus quaestionibus si etiam divinandi potestas fiat, nihil verisimile assequaris. Aristoteles etiam cum adversa parte pugnat, cui non solum essentiae formaeque omnes sunt indivisibiles, 8. methaph. 1. 10. sed in specie album & similia dividi non possunt nisi per accidens ratione subjecti 6. phys. 1. 49. cui adversa pars contrarium directe docet, secundum se scilicet, & positam etiam extra subjectum albedinem ex gradibus componi in eosque dividuam esse. Multo etiam clarius nos tuetur Angelicus Doctor 1. 2. q. 52. a. 2. & 2. 2. q. 24. a. 5. ad ultimum, & clarissime 6. phys. lect. 7. ad T. 49. quae loca si conferas, temeritas videbitur aliud de mente S. Thomae affirmare. Thomas alter Cajet. cit. a. 5. ita scribit: *Partes aut gradus simul permanentes in actu, distinctos in una & eadem forma audire etiam erubescit schola Peripatetica, quae didicit à suo praeceptore, per actus & potentiae naturam distinguere existentia in aliquo.* Hoc ille, iis notandum, quibus additi gradus suam servant actualem distinctionem.

XXIII.

Intensio est potentiae, quâ subjectum est capax formae, major perfectio.

Omnis forma secundum se indivisibilis est, qualitas autem forma, non igitur qualitas secundum se suscipit magis vel minus. Subjectum potius secundum qualitatem eandem & per se indivisibilem nunc magis nunc minus est actu. Ut esse calor aut quaelibet forma

n̄ habet, sed subiectū per calorē habet esse V. C. calidū, ita nec forma magis minusq; sui esse habet, sed subiectū magis m̄iusq; tale est secundū formā subiecti. Potētia ad esse per qualitātē plus minusq; expleta esse potest, non additā parte qualitatis. sed actuatā, quæ magis actuabilis erat subiecti capacitate. Neque ideo ut sit magis tale, subiectū plus qualitatis recipere debet, sicut ut sit tale qualitatem necessariò accipit. Pridem hoc dissoluit Angelicus Doctor 1. 2. q. 52. a. 2. ad 3. Ante qualitatis adventum subiectum est in potentia ad formalem effectum qualitatis, qui est esse calidum V. G. quem ubi semel recepit, jam non est in potentia, sed in actu formali, quem caloris species dare potuit, quæ à quolibet calore non potest non conferri. Non igitur sic in actu existens aliquid recipere potest quod contineat speciem caloris. Nam ad hoc non est in potentia. Quare ut subiectum evadat magis tale, nihil formæ addi debet, sed subiectum ampliùs eādē formā subigi & impleri. Neque dicas hæc esse non intelligibilia; S. Thomas intellexit, & ut certa, non ut vel dubia vel rationem excedentia posteris transcripsit. Subinde intelligi non posse putamus, quæ imaginari non possum⁹, at qui imaginationem transcendere non potest, philosophus non sit. Difficultatem huic rei suam ab imaginatione inesse non negamus, minorem tamen quàm diversæ partis opinioni sit à ratione, certè minimè maiorem.

XXIV.

Accretio propriè motus viventis est à minore quantitate ad maiorem aliquo accedente.

Inter

INter contraria motus est. Majorem autem minorēq; quantitatem relata potius dixeris quàm contraria, nisi determinato subjecto coarctes. Quando enī extremē distabunt, ut contraria debent, cū addi majori in infinitum possit, & minor quoque in minora semper dividi, si spectes naturam quantitatis? ad subjectum verò certum, ad vivens inquam, majorem minoremve quantitatem si referas, jam utramq; inter contraria referēs. Sua cuilibet molis mensura est, & crescendi decrescendiq; certa meta. Maxima igitur viventis quantitas cum minima extremē pugnat, ut contraria debent. Ergo & major minori contrariatur, quantum ad maximam illa, ad minimam hæc accedit. Atque hinc Accretio propriē motus viventis est, non alterius cujuscunque. Aliorum ad majorem quantitatem provectio, quæ additione seu juxta positione materiæ fit, Motus nunquam est. Addi enim semper non repugnante illorum naturâ potest. Terminum ergo suæ provectionis nullum habent, omnis autē motus termino tandem clauditur, ultra quem n̄ potest. Ad libros igitur de Anima, uti reliquas viventis affectiones, accretionis motum pertinere certum est. At aliquid de accretione universim dictâ dicere Aristoteles isto quidem loco cū debuerit, ad generationis alterationisq; discrimen ab ea manifestandum, voluit nullius jure violato doctrinæ copiam facere, & ad propriē dictam hanc accretionem descendere; fortassis etiam idcirco, quod veteribus discriminē propriæ impropriæque accretionis necdum satis constaret. Porro *accedente aliquo* in definitione additum est. Motus ad majorem quantitatem etiam dici potest rarefactio, nullo tamen accedente.

*Post quamlibet accretionem est idem quod prius
numero vivens.*

XXVI.

*Accretione quodlibet sensibile signum, & pars qua-
libet viventis proprie crescit.*

Non placet illorū sententia, qui sic philosophantur:
Sunt aliqua viventis partes eousq; minutæ, quæ scilicet inter
porum & porum proximè interjecta sunt, ut nulla in mediū
seu profundum illarum via pateat aut janua. Pono enim inter po-
rum A. & porum alterum B. non alium porum sed carnem tantum
intercedere, quæ cum & ipsa quanta sit, ac in medium & extrema
sui dividi possit, necesse est medium habeat nulli poro contiguum.
Nulla igitur alimenti pars in profundum ejus penetrare potest per
ullum porum, ergo nec minutissima ista viventis portiuncule pro-
priè vel aluntur vel augentur, intus scilicet susceptione, sed solâ ad
earum extrema alimenti conglutinatione. Quare crescere per in-
tus susceptionem totius est & partium majorum, non verò omnium.
Non placet inquam hæc sententia, & Aristoteli & rationi
solidæ adversa. Quodlibet sensibile signum augeri, Ari-
stoteli certa suppositio est textu 35. sensibile verò signum
non esse quod poris non scinditur, quis credat? deinde
cū similes dissimilesque sint viventis partes, hæ
per illas nec aliter augeri dicuntur, illæ autem, similes
inquam, per se primò crescunt. Nec enim infantis manus
per se primò major evadit, sed quia caro & ossicula, &c.
crescunt

crescunt, inde man' partium scilicet merito, crevisse dicatur. Partiū verò similariū aut nulla crescit aut omnis. Quælibet enim, est ejusdem, naturæ cum qualibet alia, quin & cum ipso toto similari, quælibet non, minùs vivit, nec minùs indiget nutritione quàm quævis alia, quælibet ergo non minùs crescat oportet, quàm ulla alia. Vel omnis igitur vel nulla propriè crescit. Pone verò minutiores partes solâ alimenti ad earum extrema additione crescere, cùm tota caro V. G. ex istis partibus componatur, tota per solam hanc materiæ appositionem crevisse dicetur, quo pacto tandem totius etiam viventis accretio nihil aliud erit, quàm alimēti ad minimas vivētis partes juxtapositio, cùm totum crescat quia partes, & harum dissimilares, quia similes, & hæ denique, ut tute opinaris, quia minimè dictâ juxtapositione crescunt. Quā ita tandem nihil in se augebitur; per juxtapositionē enim pars quæ præfuit, non fit major in se, ut si ceræ jam solidæ affundas aliam, non illa per hanc major est quàm ante, sed solum ex hac & illa totum factum est priore parte majus. Spongia quoque sic accrescit, si hausta poris ejus aqua contiguīs partibus adgeneretur. Dicamus ergo sensibilē quamlibet viventis partem per accretionis motum intrinsecus etiam augeri, nullâ factâ penetratione ullius partis, sed conversione alimenti in substantiam viventis, quam, ut secundariuseffectus sequatur majoris loci occupatio, sicut per generationem quoque ignis V. G. ex pulvere tormentario major locus acquiritur, non motu locali, sed ipsa generatione per prius ad substantiam, & ex consequēti ad ejus affectiones terminata, inter quas est majoris loci occupatio.

*Accretio momentanea est, & in instante
peragitur.*

XXVIII.

*Decretio est Motus virventis à majore
Quantitate ad minorem
aliquo decedente*

XXIX.

*Rarefactio est alteratio quanti ad raritatem,
condensatio ad densitatem.*

Vulgò rara dicimus quæ foramiulenta videmus, ut spongiã & similia, eaque rarefieri, cùm eorum partes à se invicem distrahuntur, ut majoribus interval-
lis distent; & contra condensari, cùm comprimuntur aut contrahuntur, ut si spongiã manu premas. Verùm hæc non est propriè raritas nec propriè rarefactio, sed vel divisio, cùm partes ante continuæ à se invicem divelluntur, vel certè ad locum, motus, cùm pars ante propinquior fit remotior, ut cùm spongia dilatatur. Et videm⁹ ac palpamus etiam rara esse, quorum ejusmodi foramina videmus aut palpamus nulla, ut ignem, aëremq; salvã etiam partium continuitate rarefieri, ut aquam lentã violentiã calefcentem.

Raritas igitur vera in quadam quanti corporis tenuitate consistit, estque qualitas terciæ speciei, tactu perceptibilis, & simili ratione densitas, ut definire possis raritatem:

Est qua-

Est qualitas quâ parum materia sub magnis est dimensionibus : & densitatem : Est qualitas quâ multum materia sub parvis est dimensionibus. Nam licet vi quantitatis una pars materiae possit sibi locum distinctum à loco alterius , non tamen postulat determinatè tantum , sed affectum quantitate corpus adhuc , ut sic , est in potentia , ut vel per raritatem majorem locum occupet vel minorem per densitatem . Quod si ejusmodi qualitates raritas densitasque sunt , rectè rarefactio alteratio quanti ad raritatem definitur , cōdensatio alteratio ejusdem ad densitatem . Non fit autem in condensatione penetratio ; fieret , si aliqua densandi corporis pars alterius non cedentis locum ingrederetur , nunc verò n̄ ita fit , sed ejus quod totū densatur , quælibet pars , cū etiā densetur , ad min⁹ sese spatiū contrahens reliquū alteri relinquit occupandū . Ceræ enī liquidæ V. G. pars nulla est quæ n̄ æq; ac tota sit densabilis , nulla igitur est quæ non cedat locum alteri , cū scilicet actu condensatur . Imaginationem , hac in re secundum omnes certā , si subigere non potes , vel hinc argumentum sume , non illam sed rationem , etiam contra imaginationem , ut veri falsique regulam habendam , ut Philosophia quæ pleraq; ad Imaginationem facilemque cujusvis etiam hebetioris captum explicat relictis veterum sententiis auctoritate & ratione confirmatis , non ideo statim credenda sit verior .

XXX.

Naturalia corpora Minimo Quod sic omnia definiuntur.

F. De vi-

DE viventibus vix potest esse dubitatio. Nam cum anima sit actus corporis organici, organicum autem non possit esse in quacunque parvitate, necesse est pars designari possit, quam & non minorem animare anima possit, quod est isto Minimo definiri; & hinc generatio viventium necessario est instantanea. Verum de omnibus naturalibus corporibus merito idem asseruimus, secuti Aristotelem 1. Phys. t. 36. & 38. 2. de anima t. 41. & ratione ducti S. Thomæ. 1. parte q. 7. a. 3. Determinatam formam determinata sequuntur accidentia, inter hæc autem est etiam quantitas, ut supra Theor. 17. diximus. & sanè molem Elephantinam determinat sibi non materia, quæ ejusdem rationis est in homine, sed sola forma.

XXXI.

Ad actionem physicam necessarius est contactus patientis & agentis ultimi.

POtest agens ultimum immediate agere in partem spheræ distantiorē, neque hoc negamus, quin potius denuò dicimus cum S. Thoma, totam spheram activitatis tanquam indivisibile quoddam ad agens comparari, ideoque totum patiens intra spheram constitutum tangi, cum ejus extremum agenti contiguum est. Potest etiam effectus agentis vel major, vel alius esse in remoto quàm in vicino, ut major est solis stupam integro aere accēdentis, & alius magnetis ferrum è remoto attrahentis. At ut agens physicum in partem agat remotionem, nihil agendo in contiguam, hoc est quod fieri posse negamus; id quod

id quod si à priori demonstrari non potest, convincitur tamē hoc argumento. Pone actionem in distans. Medium inter agens & patiens vacuum est an plenum? Si vacuum, per id in distans actio transmitti non potest. Hinc enim inferiorem hunc mundum contiguum esse oportet superioris latationibus, ut omnis ejus virtus inde regatur *I. Mete.* & quorsum tanta orbis partium adversus vacuum conspiratio, si, quā se vel propagant, vel invicem fovent, virtutis communicatio per vacuum æquē facili actione fieri potest? si plenum verò, vel capax actionis vel incapax: si capax, impossibile est ut ab agente vicino non patiatur, quippe vel maximē constitutum intra sphaerā activitatis, si incapax, manifestis experimentis & inductione naturalium agentium omnium constat, agi in remotum non posse tamen si positum intra sphaeram: aut certē dicitur, magnes ferrum non trahat per interpositum aliud metallum aut ignis non calefaciat manum per interjectum asserem: nec assignabis aliquod agens, cujus actio per intermediū aliquod impediri non possit, aperto argumēto, per mediū incapax agentis actionem in remotum derivari non posse.

XXXII.

Diversitas quoque ac dissimilitudo agentis physici ac patientis est necessaria.

QUæ specie graduque similia sunt, ne quidem si densius alterum sit, alterumque rarius, agere pati que possunt. Esto enim calidum V. G. densius sit in actu, & rarius equē calidum in potentia, scilicet ad densitatem, densitas tamen non est qualitas activa, rarius, ergo

ergo à densiore nec ut Calido, quippe æquè actu calidum, neque ut denso pati potest, quippe sub hac ratione non activo.

Trita est æqualium luminum difficultas, quorum duo in conclave si inferas, plus luminis affundunt, id quod sensu constat si unum post alterum inferas, aut unum removeas, hoc enim casu differentiam umbramve quandam ipso visu facile discernes. Simile igitur à simili intenditur, non specie tantum, inquam, sed gradu quoque simile. Quæ alii fugiendæ vel explicandæ hujus difficultatis causâ commenti sunt, prætermittimus. Totam, si quis alius, exhauferunt Doctores Complutenses D. phy. 15. à numero 42. & de gener. d. 8. numero 9. Ex quibus ut respondeam aliqua pono, eaque certa. I. lumen à lucente funditur secundum lineam rectam, quod asserit quoque Aristoteles sectione 22. Problem. 9. II. Impossibile est idem corpus eadem sui parte à duobus aliis corporibus æquè distare, id quod vel sensu deprehendes. III. Aër nunquam nobis ita purus est, quin pulvisculis corpusculisque minutissimis permixtus sit. IV. Nullum quoque corpus ita leve planumque reperitur, cujus nihil super alterum protuberet. Ex his non difficulter tollitur objecta difficultas. Nam cum unum lumen non illuminet nisi eas partes vel parietis vel pulvisculorum aëris quæ ipsi in linea recta objiciuntur, reliquas earum obscuras manere opus est, quarum alteras necessario lumen alterum illustrabit, eas scilicet quæ à tergo aut latere primi existentes recta verberari ab eo non potuerunt. Non igitur ardentes duæ candelæ eandem partem majori luce perfundunt, sed solum plures partes illuminant, unde ablata alterâ, umbram notari opus est earum partium, quæ manenti secundum

cundum lineam rectam non opponuntur, & ab ablata illustrata ante fuerant.

XXXIII.

*Actio non procedit nisi à victoria & proportionem
majoris inaequalitatis.*

A Victoria intellige agentis supra resistantiam patientis, non autem etiam supra ejus activitatem. Sic enim impossibilis est reactio. Similiter à proportionem majoris inaequalitatis inter activitatem agentis & resistantiam patientis. Ab eo enim incipit actio, quod activitate sua superat alterius resistantiam, quo pacto Reactio quoque à Proportionem majoris inaequalitatis est.

XXIV.

*Mixtio est miscibilium alteratorum, (Secundum
virtutes manentium) unio.*

Ratione non una differunt mixtio, mixti quae generatio. 1. Generatio terminum ad quem potius nominat, mixtio materiam Ex qua. 2. Generatio ut sic est ex non ente, mixtio ut sic ex miscibilibus. 3. Generatio est solum ex materia & forma, mixtio ex pluribus Elementis nova quae forma Retamen omnis mixtio est mixti simul generatio, cum per illam elementa in quoddam aliud specie distinctum transmutentur : at non omnis mixti generatio, est etiam mixtio, ut cum arbor immediate è semine nascitur.

XXXV.

Cælum est, quod elementa unum in locum congregat,

Cælum, quod ex congregatis mixtum generat.

UT aquam in vapores resolutam cœlum elevat, sic ignem quoque suis modis alteratum ad mixtionis locum dejicit. S. Thomas id docet 2. de generatione. 24. Nec ideo violentia, sed natura ad mixtionem movet, nec violenta est mixtio sed naturalis, etiam elementis non absolute sed relative consideratis, ut pars universi & propter mixtum sunt. Causa autem mixti generans ipsa miscibilia esse non possunt, quippe non solum singula, sed etiam omnia mixto ignobiliora, ut tradit quoque S. Thomas de spir. Creat. a. 2. & 7. q. de An. a. 7. de malo q. 16. a. 1. ad 4. restat igitur, ut sicut elementa sunt universalis materia mixtorum omnium, ita cœlum sit efficiens omnium, intellige omnium, quæ immediate ex miscibilibus nascuntur.

XXXVI.

Uni elemento una tantum qualitas in

summo inest.

Terra sicci magis est quam frigidi; aqua frigidi magis quam humidi, aer humidi magis quam calidi, ignis calidi magis quam sicci ait Aristoteles lib. 2. t. 23. Quod si ignis non summè tantum calidus est sed summè quoque siccus, non magis calidi est quam sicci, siue intensiorem spectes ut palam est, siue etiam connaturalitatem seu inclinatio-

nem ig-

nem ignis, quia non minùs ex natura ignis erit summa siccitas, nec minùs calor alteri quoque elemento communis est quàm siccitas. Et fit ignis summè siccus; si terra quoque summa sicca est, non igitur summa siccitas per se primò igni inest vel terræ, sed alicui quod igni terræque commune est, quod si nominare non potes, vel nulli subiecto siccitas primò inest, vel certè non sunt elementa duo summè sicca.

Idem de cæteris qualitatibus & elementis argumentũ fieri potest. Sed an non summa contrarii quid admixtum habet, ut humiditatis aliquid siccitas ignea? arbitror ex se non habere, nam aliàs quodlibet elementum cum omnibus symbolicum esset, & simplex omnino ut par est, nõ esset. At ab extrinseco fortassis quod deest qualitati nõ summe, a contraria inferri potest.

DEO; Divisq. summa Gloria.

APPROBATIO

Oriri & interire duo hominis sunt difficillima puncta; Credo etiam Philosophi. Ideo dignas & luce & laude censeo has Theses. Nam hæc omnia puncta facili difficultate clarè explicant, & profundè penetrant. Ita censeo.

*P. Romanus Müller, Monachus Benedictin.
Seonenfis S. T. D. & Procancellarius.*

ne nignis p...
 et...
 nis of...
 quod...
 primo...
 com...
 i...
 duo...
 item...
 h...
 h...
 se non...
 n...
 est...
 i...

DEO, Divo, J. J. J.

APPROBATIO

Omne...
 mas...
 nas...
 hac...
 explic...

T. Romanus...
 2...